

עפ"ת 7946/10/15 - דור לוי, נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 7946-10-15 לוי נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 319489-14
לפני כבוד השופטת אספרנצה אלון
דור לוי,
המערער
ע"י עו"ד י. חודורוב

נגד
המשיבה
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה - פלילי

פסק דין

בפניי ערעור על פסק דינו של ביהמ"ש לתעבורה בחדרה (כבוד סגן הנשיא השופט אביהו גופמן) שניתן בהיעדר המערער ביום 22.12.14 ועל החלטות שניתנו ביום 4.5.15 וביום 6.10.15 הדוחות בקשותיו לביטול פסה"ד.

1. ההליכים בביהמ"ש קמא

כנגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של נהיגה בזמן פסילה לפי סעי' 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**"), נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה תקף לפי סעי' 10(א) + 38(1) לפקודת התעבורה, נהיגה ברכב ללא ביטוח מקיף לפי סעי' 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי, תש"ל-1970 ונהיגה ברכב שנאסר השימוש בו לפי תקנה 308 (ד) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961. בכתב האישום הוספה הערה לפיה ישנה אפשרות שהתביעה תעתור למאסר בפועל.

התיק נקבע לדיון ביום 22.12.14. המערער לא התייצב לדיון וב"כ המשיבה טען כי יש ראית זימון וביקש להרשיעו, לגזור פסילה בפועל שלא תפחת מ- 3 שנים, פסילה על תנאי מכבידה וקנס כספי מכביד.

ביהמ"ש קמא הרשיע את הנאשם לאחר שקבע כי לא ייגרם עיוות דין וקבע:

"מדובר בעבירה של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וברכב שנאסר לשימוש.

אני דן את הנאשם לתשלום קנס בסך 2,000 ש"ח.

אני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 30 חודשים בפועל.

אני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 6 חודשים על תנאי למשך שנתיים."

המערער הגיש בקשה לביטול פסק הדין ולעיכוב ביצוע גזר הדין, כאשר הנימוק העיקרי הינו כי לא קיבל זימון כדין - המערער ביקש עוד בחקירתו במשטרה כי מלוא המסמכים אשר קשורים לתיק, לרבות ההזמנה לדין וכתב האישום, יומצאו לכתובת המצויה ברח' צביה המלכה 45/2 בבאר שבע.

ביהמ"ש קמא הורה בהחלטה מיום 15.2.15 על עיכוב גזר הדין וקבע את הבקשה לדין ביום 13.4.15 והוסיף: **"לזמן ע"פ הכתובת המצוינת בבקשה"**. דיון זה נדחה לבקשת המערער ליום 4.5.15.

גם לדיון שנקבע ליום 4.5.14 לא התייצב המערער וביהמ"ש קמא הורה על מחיקת הבקשה וקבע כי פסה"ד יוותר על כנו.

ביום 17.6.14 הגיש המבקש בקשה נוספת לביטול פסה"ד ולקביעת מועד דיון נוסף. המבקש טען כי הגיש את הבקשה לדחייה לאור פטירת סבתו אך לא קיבל זימון למועד הדיון החדש. המערער פנה למזכירות ביהמ"ש על מנת לברר מועד חדש, זו הפנתה אותו למרכז המידע ושם, קיבל מידע שגוי באשר לתאריך החדש שנקבע.

בהחלטה מיום 17.6.15 קבע ביהמ"ש קמא: **"הבקשה נדחית אין כל הצדקה לאי התייצבות המבקש לדיון בבקשה לביטול פסק הדין"**.

ביום 26.7.15 הוגשה בקשה נוספת ובה נטען כי עד לשלב זה המערער לא היה מיוצג ובשל עצות כושלות וכשלים במסירת הדואר, לא טופל עניינו. בבקשה זו נטען כי מעיון במערכת בתי המשפט התברר כי המערער לא זומן גם לדיון בבקשה ליום 4.5.14 ולא הודע לו על כך. לגופו של עניין נטען כי המערער לא מבקש לנהל הוכחות, אלא לעיין בחומר החקירה ולטעון לגבי מתחם הענישה. עוד נטען כי דחיית הבקשה תגרום לעיוות דין.

בהחלטה מיום 2.8.14 הורה ביהמ"ש קמא על הגשת תגובה מטעם המשיבה תוך 14 יום. ביום 25.8.14 ומשלא הוגשה תגובה, הגיש המערער בקשה למתן החלטה. בקשה זו נדחתה בהתחשב בפגרה. בקשה נוספת לביטול פסה"ד או לקביעת דיון בבקשה שהוגשה ביום 24.9.15. בקשה זו נדחתה ביום 6.10.15: **"הבקשה נדחית"**.

2. טענות הצדדים

2.1 טענות המערער

הערעור הוגש כנגד דחיית הבקשה לביטול פסה"ד וכן כנגד פסק הדין. המערער עותר לבטל את פסה"ד שניתן בהיעדר ולהורות על החזרת התיק לביהמ"ש קמא משלב ההקראה או לבטל את עונש הקנס בהיות המערער חייל בשירות חובה ולהקל בעונש הפסילה ולהעמידו על עונש פסילה המוטל דרך כלל על מקרים מעין אלו ולכן למנות הפסילה מיום ההצהרה, בהתאם לתקנה 557(ב) לתקנות.

לטענת המערער, העבירה בה הואשם מלכתחילה אינה בגדר "עבירות קלות" כהגדרתן בסעיף 240 לפקודת התעבורה

המאפשר לדון את הנאשם בהעדרו, זאת מהטעם שבכתב האישום נרשם כי התביעה תעתור למאסר. כוונת המחוקק בסעי' 240 לפקודה הייתה לאפשר דיון מהיר וללא עיכובים בעבירות קלות כגון עבירות מהירות או עקיפה, אך לא בעבירות המיוחסות למערער ושעונש מאסר בצדן.

מדובר בעבירה חמורה, אפילו המצדיקה מאסר בפועל והמערער מפנה למקרה דומה בו נקבע כי אין להחיל את סעי' 240 לחוק סדר הדין הפלילי, שם דובר בעבירות קלות ואילו כאן העבירות חמורות.

עוד טוען המערער כי הוכח שהכתובת אליה נשלחה ההזמנה לדיון בו נגזר דינו הינה כתובת שגויה, כאשר נחקר במשטרה הסביר כי הוא עובר דירה מאחר וביקש לעבור משכונת העוני והפשע בה התגורר, אל בית סבתו ולכן, מסר כתובת אחרת. המערער הגיש בקשה לביטול פסק דין שנקבעה לדיון בחודש אפריל וביהמ"ש קמא הורה על זימונו לכתובת הנכונה. המערער, שסיים תיכון אך לפני כמה חודשים ושלא היה מיוצג, ביקש לדחות את הדיון בשל פטירת סבתו, אך לא קיבל זימון לדיון נוסף שנקבע ליום 4.5.14.

למערער נגרם עיוות דין מכך שביהמ"ש קמא לא וידא זימונו כדין בטרם גזר את דינו וכן ביום 4.5.15 עת מחק את הבקשה לביטול פסק הדין. לא היה מקום להשהות מתן החלטה בבקשתו האחרונה לביטול למשך חודשיים ולאחר מכן, לדחותה ללא נימוק.

באשר לגזר הדין - גזר הדין חורג בחומרתו וסוטה מכלל אחידות הענישה ואינו מתחשב בנסיבות האישיות של המערער. רמת הענישה הנהוגה בעבירה של נהיגה בפסילה בפעם הראשונה, כאשר מדובר בפסילה של קצין משטרה, היא בין 3 חודשים ל- 9 חודשים של פסילה, זאת כשלא מדובר בנסיבות מיוחדות. המערער מבהיר כי אין בכוונתו לנהל הוכחות ויש להניח שהתיק יסתיים בטיעונים לעונש.

2.2 טענות המשיבה

המשיבה מבקשת לדחות את הערעור. לטענתה, מגמת גזרי הדין בעבירות בהן הורשע המערער הינה להשתת עונש מאסר בפועל.

מדובר בליד 2.8.96 אשר מיוזמתו פנה לבית המשפט, לאחר שנודע לו על הכרעת הדין וגזר הדין, בבקשה לביטול פסק הדין. בדיון שנקבע בבקשה ליום 4.5.14 לא הופיע ובית המשפט הורה למחוק את הבקשה ולהותיר פסק הדין על כנו.

בתי המשפט עמדו בשורה ארוכה של פסקי דין, כי שעה שאדם משנה את כתובתו או מקשה על המדינה להביא לידיעתו נתונים מסוימים, הנטל מוטל לפתחו ולא לפתחה של המדינה. צד לדיון בעבירות תעבורה, אינו יכול לפטור עצמו בטענה כי עבר דירה. כמו כן, אדם המגיש בקשה, מצופה כי יוודא קבלתה וכן מועד הדיון החדש שנקבע.

קבלת הערעור עלול לפגוע באינטרס המערער, שכן מדיניות הענישה היא מחמירה ובית המשפט הקל עם המערער ולכן, ייתכן ששכרו של המערער בקבלת הערעור, יביא להפסדו.

חרף גילו, גליון הרשעותיו אינו נקי וקיימות שתי הרשעות נוספות, האחת מיום 17.12.14 בעבירה שעניינה הסעת שני

נוסעים על יד המערער, שהיה נהג חדש וטרם מלאו לו 21 שנים, השנייה מיום 27.8.14, אז המערער נדון לתשלום קנס בגין הסעת נוסע ללא חגורה.

גם אם הטענה שלא הומצאה ההזמנה בתחילת ההליך, הרי פגם זה התרפא שעה שהמערער הגיש בקשה לביטול פסק דין ועיכוב ביצוע, דבר המלמד על ידיעתו. ביהמ"ש קמא נתן הזדמנות למערער להשמיע דבריו ולא ניתן להביא לאין סוף הזדמנויות ודיונים, כאשר קיים אינטרס ברור של סופיות הדיון. מדובר בנהג צעיר שאין זו הפעם הראשונה שהוא עומד בפני הרשויות בתחום עבירות התעבורה.

סוגיית ההרשעה לא תעמוד על הפרק בפני ביהמ"ש קמא ובאשר לעונש - לאור מדיניות הענישה של יחידת התביעות בתעבורה, אינו ברף הגבוה, נהפוך הוא. לגבי משך הפסילה, המשיבה מפנה לסע' 40א(א)(1) ולפיו הרשעה על פי סע' 67 לפקודה עלולה להוביל לתקופת פסילה ארוכה יותר מזו שגזר ביהמ"ש קמא ולכן, האיזון שנקט בו ביהמ"ש קמא, באי הטלת עונש מאסר בפועל ומנגד תקופת פסילה לא ארוכה, היה ראוי.

2.3 תשובת המערער

המערער השיב כי הגשת הבקשה לביטול אינה מרפא פגם של אי זימון, חזר על טענתו כי בית המשפט אינו מוסמך לדון במקרה זה את הנאשם בהעדרו ומפנה בעניין זה לעפ"ת 20102-08-11, מחוזי באר שבע. בעת הגשת הבקשה לדחיית הדיון, המערער היה בחור צעיר שלא היה מיוצג.

באשר לעונש - כאשר מדובר בעבירה ראשונה העונש שנפסק אכן גבוה. ייתכן ויש מחדל מסוים של המערער שהינו ילד, אך אין הצדקה לעונש שהוטל.

באשר לסע' 40א, הרי שזה חל מקום שנעברו 2 עבירות חמורות מאותו סוג ואז יש עונש מינימום.

3. דיון והכרעה

לאחר שעיינתי בהכרעת הדין וגזר הדין של ביהמ"ש קמא ובהחלטותיו בבקשות לביטול פסק הדין, שקלתי טענות הצדדים ויישמתי את הדין וההלכה על נסיבות מקרה זה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל.

בבקשה לביטול פס"ד שניתן בהיעדר יש לדון בהתאם לסע' 130(ח) לחסד"פ הקובע:

"נגזר דינו של הנאשם בחטא או בעוון שלא בפניו, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הנידון, לבטל את הדין לרבות את הכרעת הדין וגזר הדין אם ניתנו בהעדרו, אם נוכח שהיתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או אם ראה שהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין; בקשה לפי סעיף קטן זה תוגש תוך שלושים ימים מהיום שהומצא לנאשם פסק הדין אולם רשאי בית המשפט לדון בבקשה שהוגשה לאחר מועד זה אם הבקשה הוגשה בהסכמת התובע."

כעולה מנוסח הסעיף, הרי ששני התנאים הם תנאים חלופיים, היינו, על המבקש ביטול פס"ד שניתן בהעדרו להוכיח אחד משניים - סיבה מוצדקת לאי ההתייצבות או גרימת עיוות דין כתוצאה מאי הביטול. מסקירת הפסיקה עולה כי שיקולים אלו נבחנים בקפידה תוך דגש על ייעול ההליכים בעבירות קלות ומתן עדיפות לכלל של סופיות הדין. כך למשל נקבע ששיכחה או טעות בתום לב של הנאשם או של בא כוחו אינה עילה לביטול פס"ד אלא אם יוכח הנימוק השני - עיוות דין, היינו כאשר ברור מהחומר המונח כי דיון ענייני היה מביא לזיכוי הנאשם כגון במקרה שהנאשם שהה כלל בחו"ל בעת ביצוע העבירה (ראה לעניין זה רע"פ 9142/01 **סוראיה איטליא נ' מ"י**, תק-על 2003(3) 2077 (2003), ראה גם סקירה בספרם של השופטת רבקה בן יששכר-שוורץ וע"ד שלומי נרקיס "**סוגיות בדיני תעבורה - דין וסדרי דין**", עמ' 389-407).

המערער טוען לקיומם של שני התנאים, היינו, קיומה של סיבה מוצדקת לאי ההתייצבות שכן לא זומן לדיון בו הורשע וגם לא לדיון הנדחה, בבקשתו לביטול פסק הדין, וכן טען לקיומו של עיוות דין, מקום שהוטל עונש חמור שחורג ממדיניות הענישה במקרים דומים ואינו מתייחס לנסיבותיו האישיות של המערער.

באשר לנימוק הראשון - הסיבה לאי ההתייצבות, המערער הודיע בחקירתו במשטרה כי עבר דירה וביקש להמציא את המסמכים לכתובת הנכונה. המשיבה השיבה לערעור בדיון שהתקיים בפניו ביום 21.10.15 ומטיעוניה לא מצאתי כי חולקת היא על טענה זו או כי יש בפיה טענה כי הזימון הומצא כדיון. טענתה היא, כי הנטל על המערער לעדכן את כתובתו.

אכן, הלכה ידועה היא כי: "**מבעליו של כלי-רכב אתה מצפה - וזוהי גם חובתו על-פי חוק (ראו סעיף 17 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965; סעיף 2 לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005) - כי ידאג לכך שהכתובת המצויה בידיהם של גורמי התעבורה היא כתובתו האמיתית. מקום בו לא עשה כן, לא יוכל הוא להישמע בטענה כי דברי דואר שנשלחו לכתובת השגויה לא הגיעו לידיהם**". (רע"פ 2096/07 כוכבי נ' מדינת ישראל (1.5.07), פסקה 8).

אולם, במקרה זה המערער אכן הודיע על כתובתו לגורמי התעבורה ולכן אין לומר כי פעל שלא כדיון.

יוצא איפה כי אכן קיימת סיבה מוצדקת לאי התייצבותו ולמעשה, בהיות הנימוקים חלופיים, די בכך בכדי להביא לביטול פסק הדין. אולם, במקרה שבפני לא ניתן לסיים כאן את הדיון, שכן בקשה שהגיש המערער לביטול פסק הדין נקבעה לדיון. המערער הגיש בקשה לדחיית הדיון אך לא בירר מה עלה בגורלה. בפועל, הדיון נדחה ליום 4.5.14 אך המערער לא התייצב גם לדיון זה וגם הפעם, בטענה כי לא קיבל זימון.

נשאלת השאלה, האם במחדלו של המערער, ריפא את הפגם שבמתן פסק הדין המקורי.

אין חולק כי מדובר במחדל, המערער טען בפני ביהמ"ש קמא, בהיותו לא מיוצג, כי ניסה לברר מה עלה בגורל הבקשה אך נמסר לו מועד שגוי או שמא הוא טעה במועד. על טענה זו לא חזר המערער בפניו, אך בא כוחו טען כי אף אם מדובר במחדל, שהרי שאין בו בכדי לרפא את העובדה שנדון ללא נוכחותו מבלי שזומן כדיון. עוד טוען המערער כי דחיית הבקשה תגרום לעיוות דין נוכח חומרת גזר הדין שהוטל עליו ושחורג משמעותית ממדיניות הענישה במקרים דומים בהם מדובר בעבירה ראשונה של נהיגה בזמן פסילה, שהיא פסילה של קצין משטרה.

באשר למחדל המערער, יש להזכיר כי טעות ובלבול, גם בתום לב, במועד הדיון אין בה בכדי להביא לביטול פסק הדין (ע"פ (י-ם) 9053/05 סייג דניאל נ' מדינת ישראל (17.4.05)). עוד יש לציין כי מי שמגיש בקשה לבית המשפט, שומא עליו לברר מה עלה בגורלה ואינו יכול לפטור עצמו בטענה, כי לא זומן לדיון נדחה.

באשר לעיוות הדין ולחומרת העונש שהוטל -

תחילה אבהיר כי אין נפקא מינה אם מדובר בפסילה של בתי המשפט או של קצין משטרה - כל פסילה של כל רשות, היא פסילה לצורך העבירה של נהיגה בזמן פסילה ולעניין זה, די לי בהפנייה לרע"פ 898/13 וייס נ' מדינת ישראל (10.2.13), שם נקבע, בפסקה 11:

"...בחינה תכליתית, של הוראות החוק הנדונות, מביאה לידי מסקנה, כי צדקה ערכאת הערעור בקובעה, כי "[...] הפרשנות התכליתית ההולמת מחייבת להביא לתוצאה שכל מי שנוהג כאשר נאסר עליו לנהוג על-ידי כל רשות, פסול מלנהוג, ואם הוא נוהג הוא עובר עבירה לפי סעיף 67". לטעמי, דינה של פסילת רישיון על-ידי רשות מנהלית, מכוח סעיף 69א(ב), כדין פסילת רישיון על-ידי בית-משפט, על כל המשמעויות שיש לדבר, בנוגע לביצוע העבירה של נהיגה בזמן פסילה. כל פרשנות אחרת, חוטאת לתכלית הברורה והחד משמעית של הוראות החוק הנדונות, ואין בידי לקבלה, מה גם, שהיא אינה עולה בקנה אחד עם ההגיון והשכל הישר, שאף הם צריכים לבוא לידי ביטוי בנדון דידן."

צודקת המשיבה בטענתה כי מדובר בעבירה חמורה שהעונש בגינה כולל לעיתים רבות מאסר בפועל, אך סקירת הפסיקה מעלה כי כל מקרה לגופו ושונה הדבר בין נאשם שהוא בעל עבר פלילי ותעבורתי מכביד, שאז הוטלו עונשי מאסר בפועל ואף לתקופות ממשוכות, לבין נאשם שהינו בעל עבר תעבורתי קל, כגון המערער שבפניי. כך נקבע ב רע"פ 6115/06 מוראד אבו לבן נ' מדינת ישראל (8.5.07):

"נדמה כי אין צורך להרחיב אודות החומרה הכרוכה בנהיגה בזמן פסילה. בביצוע מעשה כזה מסכן הנהג, שכבר הוכיח בעבר כי חוקי התעבורה אינם נר לרגליו, את שלום הציבור - נהגים והולכי רגל כאחד; הוא מבטא זלזול בצווים של בית-המשפט; הוא מוכיח, כי לא ניתן להרחיק אותו נהג מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב (רע"פ 410/04 מזרחי נ' מדינת ישראל, לא פורסם, מיום 7.3.04; רע"פ 7019/04 אופיר נ' מדינת ישראל, לא פורסם, מיום 12.8.04; רע"פ 9399/04 קרקי נ' מדינת ישראל, לא פורסם, מיום 30.1.05; רע"פ 3878/05 בנגוזי נ' מדינת ישראל, לא פורסם, מיום 26.5.05; רע"פ 7523/06 מואסי נ' מדינת ישראל, לא פורסם, מיום 25.9.06). על כן נקבע בסעיף 67 לפקודת התעבורה, כי "מי שהודע לו שנפסל מקבל או מהחזיק רישיון נהיגה, וכל עוד הפסילה בתקפה הוא נוהג ברכב שנהיגתו אסורה בלי רישיון לפי פקודה זו ... דינו - מאסר שלוש שנים".
ברם, בית-משפט זה חזר והדגיש - ולא רק בעבירות מן הסוג בהן חטא המבקש - כי מלאכת הענישה הנה אינדיבידואלית. בבואה לגזור את הדין יש חשיבות רבה לכך

שהערכאה הדיונית תפעיל את שיקול דעתה, ותתחשב, בין היתר בנסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו של העושה. "מדיניות ענישה כללית ועקרונית לעולם לא תוכל לבוא תחת שיקול דעתו של בית-המשפט בערכאת הדין ובנסיבותיו האינדיווידואליות של הנאשם המיוחד שהורשע בדינו" (רע"פ 3674/04 אבו סאלם נ' מדינת ישראל, טרם פורסם, מיום 12.2.06).

ובהמשך:

"הנה כי כן, אין הערכאה הדיונית מחויבת אפוא להטיל מאסר על כל מי שהורשע בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, חרף החומרה הרבה הנלווית למעשה זה. אולם, כלל דומה חל גם על המקרה ההפוך, היינו, אין לקבוע אפריורי כי עבירה של נהיגה בזמן פסילה לעולם לא תוביל להשתת מאסר על הנהג. כל מקרה ונסיבותיו."

ראה גם רע"פ 7612/13 אמסלם נ' מדינת ישראל (18.3.14) שם נקבע:

"לא אחת בעבר, אישר בית משפט זה הטלת עונשי מאסר לריצוי בפועל לתקופות ממושכות על מורשעים בעבירה שעניינה נהיגה תחת פסילה, בעיקר כאשר מדובר בבעלי עבר פלילי ותעבורתי מכביד (ראו, מהעת האחרונה: רע"פ 5638/13 נכפולגר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.1.2014); רע"פ 321/14 סלאמה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.01.2014); רע"פ 1569/14 קרן פז נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.3.2014))."

צא ולמד - אין חובה להטיל עונש מאסר וכל מקרה יידון לפי נסיבותיו. באשר לתקופת הפסילה, מדובר אומנם בתקופה משוכת אשר נקבעה ללא שהועלו טענות המערער וללא התייחסות לנסיבותיו האישיות.

משעלה כי המערער לא קיבל לידייו את ההזמנה למשפט בו הורשע, הרי שלא ניתן היה לשפטו בהעדרו. בנסיבות אלו הפגם הינו בהליך הראשוני וכל ההליכים האחרים אין בהם כדי לרפא הפגם הבסיסי באי המצאה. בנסיבות אלו, מתקבל הערעור, פסק הדין שניתן נגד המערער, יבוטל. בית המשפט קמא ידון מחדש בעניינו של המערער.

הערעור איפוא מתקבל ובית משפט קמא ידון מחדש בעניינו של המערער.

ניתן היום, כ"ט חשוון תשע"ו, 11 נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.